

REZUMAT

Teza de doctorat intitulată ”Studii privind strategiile de dezvoltare a exploataţiilor agricole din arealul judeţului Iaşi, în contextul integrării în Uniunea Europeană” are în componenţă două părţi: o parte de fundamentare teoretică şi una de cercetare.

În structura tezei sunt cuprinse rezumatul, introducerea, opt capitole şi bibliografia.

Prima parte are în componenţă primele două capitole ale tezei, cuprinzând o sinteză a informaţiilor de specialitate existente în sursele bibliografice din ţară şi străinătate cu privire la politicile şi strategiile agricole.

În **primul capitol** s-a definit conceptul şi conţinutul strategiilor şi a politicilor agricole, identificând şi strategiile politicilor agricole comunitare.

S-a identificat originea lingvistică a cuvântului strategic şi s-a conturat evoluţia expresiei de strategie şi domeniul de utilizare de-a lungul istoriei, punctând că, la nivelul întreprinderilor profitabile, privind în perspectivă istorică, se poate afirma că a existat întotdeauna o gândire strategică, chiar dacă aceasta provenea de cele mai multe ori din intuiţia managerilor, fără a fi bazată pe o analiză concretă. Planificarea strategică a devenit o parte importantă a desfăşurării activităţii firmelor în ultimii 30 de ani.

În definiţia strategiei se regăseşte un ansamblu de obiective pe termen lung precum şi principalele modalităţi de realizare, resursele necesare şi etapele de atingere a acestora.

Obiectivele strategice ale unei întreprinderi sunt exprimate prin prisma a trei elemente determinate şi anume:

- *Indicatorul* care se referă, de exemplu, la volumul fizic al producţiei sau serviciului efectuat, cifra de afaceri, productivitatea, cota de piaţă acoperită cu produsele/serviciile firmei, rata profitului etc.;
- *Scara sau unitatea de măsură* în care se exprimă indicatorul respectiv; de exemplu, pentru indicatorii menţionaţi: volumul fizic al producţiei se poate exprima în tone, litri, bucăţi, tone-kilometri transportate etc; cifra de afaceri - în lei, euro etc.; productivitatea - în lei/salariat-

an, lei/muncitor-an, tone/oră, bucăți/schimb etc; cota de piață - în procente; rata profitului - în procente etc;

- *Nivelul pe scară al indicatorului*, exprimat cuantificat; de exemplu, pentru ilustrările de indicatori și scări prezentate: 500 tone, 1,5 milioane litri etc.

Agricultura, fiind un domeniu de activitate complex, aflat sub influența directă a factorilor naturali, cu un singur ciclu economic pe an, necesită decizii strategice pe o perioadă lungă de timp, luate în condiții de risc și incertitudine.

Din acest punct de vedere s-au identificat și definit principalele tipuri de strategii sectorului agricol care au fost diferențiate după anumite criterii și anume: după sfera de cuprindere; în funcție de evoluția propusă de către managerul firmei; în funcție de proveniența resurselor și a competențelor în posibilitatea producerii de noi produse; după tipul obiectivelor și natura abordărilor; după natura orientărilor privind sfera produselor, a piețelor, a tehnologiilor și a avantajelor competitive.

Tipurile de strategii specifice agriculturii au generat un ansamblu de opțiuni strategice importante și anume: profilarea, specializarea, diversificarea producției agricole, informatizarea activităților agricole și integrarea. Aceste opțiuni strategice au fost definite, explicate și exemplificate în acest prim capitol, identificând în același timp principalele avantaje și dezavantaje adoptării acestora.

Pentru definirea conceptului de politică agricolă s-au identificat rând pe rând obiectivele politicii care au influențat direcția politicii agricole de-a lungul timpului, plecând de la necesitatea menținerii unui număr cât mai mare de angajați în agricultură, ajungând la necesitatea menținerii și creșterii veniturilor fermierilor și eficiența agriculturii.

Marketingul și metodele de producție depășite, apariția accidentelor climatice și creșterea ofertei deasupra cereri, determină fluctuații ale veniturilor. Pentru a contracara acest fenomen, politicile agricole intervin pentru: stabilirea prețurilor; menținerea concurenței; perfecționarea piețelor; schimbarea comportamentului fermierilor în folosirea de imputuri variabile și îmbunătățirea fluxului acestora; ușurarea obținerii creditelor necesare investițiilor în agricultură și a posibilităților de rambursare a acestora; să încurajeze schimbările în mărimea sau organizarea întreprinderilor agricole pentru a asigura dezvoltarea acestora etc.

Astfel statul poate interveni prin politici agricole de preț, de marketing, de creditare, structurale etc.

Tot în acest capitol s-au identificat principalele etape ale Politicii Agricole Comunitare din momentul stabilirii bazei acesteia în Tratatul de la Roma semnat pe 25 martie 1957, până în prezent și au fost detaliate obiectivele Politicii Agricole Comunitare și anume:

1. *Creșterea productivității agricole, prin promovarea progresului tehnic, și asigurarea dezvoltării raționale a producției agricole, cât și utilizarea optimă a factorilor, mai ales a forței de muncă;*
2. *Asigurarea în acest mod a unor standarde corespunzătoare de viață pentru comunitatea agricolă, prin creșterea câștigurilor individuale obținute de către persoanele care lucrează în agricultură;*
3. *Garantarea securității aprovizionării populației prin asigurarea ofertei la prețuri rezonabile pentru consumatori.*

Informațiile prezentate în primul capitol au drept scop explicarea conceptelor de strategie și politică agricolă pentru a contura domeniul de cercetare al tezei de doctorat și pentru a pune bazele teoretice ale cercetării

Capitolul al doilea, prezintă o sinteză a principalelor resurse bibliografice de management și marketing strategic în special, atât din țară cât și din străinătate, pentru a identifica stadiul cercetărilor, privind strategiile de dezvoltare a exploatațiilor agricole din România și Uniunea Europeană.

Pentru determinarea originii și evoluției conceptului de strategie, s-a pornit de la celebra ”*curbă de viață a produsului*” introdusă pe scară largă în anii 50 și au fost studiate cercetările efectuate de-a lungul timpului de cei mai importanți specialiști în domeniu, și nu numai, cum ar fi: I.H. Ansof, Alfred Chandler, Kenneth Andrews și alții.

Au fost identificate cercetările efectuate în Uniunea Europeană cu privire la strategiile de dezvoltare a exploatațiilor agricole, fiind relevate și impactul aplicării acestora în Uniune în general și în unele țări europene, în special cum ar fi: Polonia, Bulgaria, Italia și Franța.

Din literatura de specialitate din țara noastră au fost prezentate cercetările efectuate de specialiștii români, premisele conturate de aceștia precum și importanța acestora.

Partea a doua a tezei de doctorat s-a axat pe cercetări proprii, incluzând și interpretarea personală a rezultatelor.

În **capitolul al III-lea** au fost stabilite principalele metode de cercetare folosite pentru elaborarea tezei, apoi au fost definite și s-a stabilit contextul în care au fost utilizate.

Adoptând o abordare strategică au fost stabilite în acest capitol și principalele obiective, care urmau a fi realizate în evoluția tezei de doctorat.

În **capitolul al IV-lea** au fost identificate și prezentate caracteristicile cadrului natural și economic al județului Iași. Județul este situat în nord-estul României, învecinat cu județele Botoșani la nord; Suceava la nord-est; Neamț la vest și Vaslui la sud, și avea o populație de 824.083 locuitori, la 01.07.2006.

Au fost identificate și delimitate pe hartă cele 12 zone agroeconomice ale județului și anume: 1-Miroslăvești, 2-Paşcani, 3-Lespezi, 4-Hârlău, 5-Lețcani, 6-Bivolari, 7-Golăești, 8-Răducăneni, 9.Mogoșești, 10-Țibănești, 11-Brăiești, 12-Strunga.

Relieful județului a fost descris prin prisma celor trei mari zone de relief care se interferează pe teritoriul județului și anume: zona dealurilor și a podișurilor, zona de câmpie înaltă și zona de luncă.

Din punct de vedere climatic s-au analizat caracteristicile temperaturilor medii înregistrate în teritoriu, a precipitațiilor și a dinamicii maselor de aer. Rețeaua hidrografică, flora, fauna și solurile sunt prezentate în detaliu ținând cont în cazul ultimelor trei de răspândirea în teritoriu al acestora.

Deoarece aspectele economice influențează rezultatul cercetărilor privind strategiile de dezvoltare, s-a impus o caracterizare a cadrului economic al județului Iași. Acesta s-a prezentat din punct de vedere al ramurilor economice naționale mai puțin, cea a agriculturii care urmează a fi prezentată în următoarele capitole. Astfel s-au prezentat caracteristicile industriei, comerțului și a turismului județului Iași.

Datorită caracteristicilor teritoriale, cele mai importante ramuri ale industriei sunt: industria chimică, farmaceutică, metalurgică și de utilaje grele, textilă și industria alimentară. În structura producției industriale pe primul loc se situa, în anul 2006 industria prelucrătoare alimentară și de băuturi cu 18,8% din total. Tot industria înregistra cel mai ridicat produs intern brut, fiind urmată de tranzacțiile imobiliare.

În analiza comerțului s-a evidențiat situația soldului negativ înregistrat în 2006, datorat creșterii importului corelat cu reducerea semnificativă a exportului.

Turismul județului Iași este caracterizat prin cea mai redusă durată medie de ședere din toate județele, cu 2,7 nopți/turist, media națională fiind de 3,59 nopți/turist.

În structura activității de turism au fost identificate principalele tipuri de turism practicat în județul Iași și anume: turismul cultural, ecleziastic, științific, balneo-terapeutic, de agrement, tranzit și agroturism.

Ultimul subcapitol al capitolului al patrulea prezintă în ansamblu populația județului Iași, caracteristicile acestora precum și interpretarea rezultatelor obținute din calcularea indicatorilor specifici resurselor umane.

În **capitolul cinci** este caracterizată agricultura județului Iași, analizând cele două sectoare, cel vegetal și cel animal.

Suprafața agricolă a județului Iași, în anul 2006, era de 394,4 mii de hectare, ceea ce reprezintă 72,2% din suprafața totală a județului, pentru evidențierea acestui lucru a fost prezentată situația fondului funciar după modul de folosință din perioada 2001-2006.

Pentru a crea o bază de comparație a nivelului de dotare a unui teritoriu, au fost prezentate datele, privind suprafața agricolă și arabilă ce revine pe un tractor sau utilaj agricol, din unele țări ale Uniunii Europene. Dotarea tehnică a județului Iași a avut o tendință de involuție datorată scoaterii din uz a mașinilor și utilajelor neperformante, uzate și achiziționarea, într-un număr mai redus, de mașini și utilaje agricole moderne, cu productivitate ridicată.

Sectorul vegetal al județului a fost analizat începând cu evoluția structurii culturilor prezentată pentru perioada 2004-2006, observând tendința de reducere și creșterea semnificativă a suprafețelor cultivate cu furaje, rădăcinoase și legume.

S-a analizat evoluția producțiilor medii și totale obținute la principalele culturi în perioada 2004-2005, de asemenea s-au reprezentat grafic repartițiile suprafețelor cultivate și a producțiilor medii la unele culturi, pentru a accentua importanța agricolă a unor zone agroeconomice ale județului.

Sectorul animal a fost analizat urmând aceleași etape utilizate în analiza sectorului vegetal. Astfel au fost prezentate efectivele de animale, producțiile medii și totale ale sectorului animal, urmând evoluția acestora în intervalul de timp analizat apoi au fost reprezentate grafic repartiția unor specii în teritoriul județului Iași.

În **capitolul șase** s-a efectuat un studiu privind structurile organizatorice din agricultura județului Iași, analizând în detaliu situația gospodăriilor agricole private individuale și a structurilor agricole de tip asociativ și comercial.

La nivelul anului 2008, 77,12% din suprafața agricolă a județului Iași se afla în exploatarea gospodăriilor agricole individuale private, respectiv 292.352 de hectare, restul suprafeței fiind exploatată de structurile agricole de tip asociativ - 4,25%, de structurile agricole comerciale - 18,01%, restul de 0,62% se afla în sectorul de stat cu caracter public.

În analiza structurilor agricole organizatorice s-au urmărit prezentarea suprafeței exploatate de fiecare în parte, a numărului de societăți agricole de tip asociativ și comercial care funcționau la nivelul anului 2008 în județ, dimensiunea medie a acestora, structura fondului funciar, structura culturilor și producțiile totale obținute de acestea în perioada analizată, atât în sectorul vegetal cât și în cel animal.

În **capitolul șapte** s-a luat în studiu o zonă agroeconomică, reprezentativă a județului Iași, zona 6 – Bivolari. Aceasta s-a caracterizat din punct de vedere climatic și social și s-au efectuat studii de caz la două dintre cele mai reprezentative unități agricole, nu numai din zonă, ci chiar din tot județul, și anume la Societatea Agricolă Astra - Țigănași și Societatea Agricolă Moldova - Țigănași.

Zona agroeconomică 6 - Bivolari a fost studiată prin centralizarea datelor preluate personal de la primăriile celor șase comune pe teritoriul cărora se întinde zona studiată, luând în

studiu aspecte legate de resursele umane, funciare și economice ale zonei, cum ar fi: structura populației, mișcarea naturală a acesteia, structura culturilor și a efectivelor de animale, producția vegetală și animală obținută în perioada 2005-2007 și unitățile cu profil agricol care își desfășoară activitatea pe teritoriul zonei. În analiza celor două unități agricole care au fost studiate, sau urmărit aspecte legate de structura fondului funciar, structura culturilor, producții medii și totale, evoluția acestora și rezultatul economic obținut în perioada analizată.

Pentru a putea identifica principalele obiective strategice de dezvoltare a unităților studiate, le-a fost efectuată o analiză S.W.O.T. sumară care a identificat principalele probleme concretizate în punctele slabe, amenințările dar și în oportunitățile celor două unități.

În finalul studiului au fost identificate principalele direcții strategice de dezvoltare, recomandate pentru dezvoltarea ulterioară a zonei agroeconomice 6 - Bivolari a celor două unități studiate și a exploatațiilor agricole din arealul județului Iași, astfel a fost atins și cel din urmă obiectiv al tezei.

Ultimul capitol cuprinde principalele concluzii rezultate în urma studiului efectuat și recomandările întocmite în urma analizei rezultatelor obținute.